

dramaturgen, zakelijk leider, enzovoort. Die dan ook allemaal op een bepaalde manier de creatie mee sturen en bepalen. Waardoor de druk op een jonge maker toch wel behoorlijk zwaar wordt. Je wordt overspoeld door dramaturgen van nog niet eens dertig die dan aan de regisseur gaan vertellen hoe het precies moet, zonder theaterervaring. Dat is eerder beperkend dan bevrijdend. In Wallonië worden er stukken gemaakt die geen cent kosten, omdat de maker het decor bij zijn grootmoeder is gaan halen, en de kostuums zelf in elkaar heeft gestoken. Terwijl er in Het Toneelhuis 300 man rondloopt en een heel nest dramaturgen die hun e-mails zitten te checken.

DEPAUW Ja, maar daar word ik dan toch ook weer kwaad van, van die fascinatie voor de hardwerkende kunstenaar, die overdag als arbeider in de fabriek staat, en dan heelder nachten moet werken om zijn decor ineen te knutselen. En dat zou dan fantastisch moeten zijn. Er heerst een soort tragisch heroïsme in het Waalse theater, dat compleet naast de zaak is.

UGUEUX Die filosofie hangt natuurlijk sterk samen met het werkmans-theater dat zich in Wallonië heeft ontwikkeld, en dat een sterk educatieve inslag heeft, denk maar aan makers zoals Laurent Wanson of Jacques Delcuvelier. Waar Brecht nog in de fabrieken wordt opgevoerd, en de makers zich sociaal zeer verantwoordelijk voelen om verandering en bewustwording teweeg te brengen. Er wordt gespeeld in gevangenissen, in scholen, en daar is natuurlijk nooit geld, en dus wordt er zonder iets geproduceerd, zonder op geld te wachten. Daardoor heeft er zich een goedkoop theater ontwikkeld. Het theater van de miserie.

DEPAUW En dat theater is nog niet door de *mainstream* geassimileerd. Want daar wordt het natuurlijk interessant, waar het marginale theater in de grote huizen terecht komt.

Maar dat gebeurt dus niet. Dat is geen kwestie van ontkenning, want natuurlijk weet je wel dat die miserie bestaat als je in Wallonië woont. Maar eigenlijk heb je twee belangrijke scholen bij ons: het museumtheater in de grote theaters, en het marginale sociale theater. In Vlaanderen is dat wel gebeurd: het 'arme' theater bevindt zich niet meer ondergronds, maar is doorgesijpeld naar de grote podia.

Dat heeft ook veel te maken met de media, met een generatie makers en journalisten die samen zijn gegroeid. In Wallonië vind je weinig krantenjournalisten die ook voor tijdschriften werken. Meestal wordt er minder meegedacht met de sector.

UGUEUX Er zijn wel pogingen geweest om een alternatief schrijven te ontwikkelen, zoals het blaadje *C4*, dat werd gekopieerd en verspreid, en een overzicht gaf over de disciplines heen.

DEPAUW Maar opnieuw een blaadje dat zeer sterk sociaal bepaald was, en zich bezighield met maatschappelijke bewustwording: acties voor illegalen, werkloosheid enzovoort. De kritiek die daarin werd ontwikkeld was zeer bitsig en giftig. Het blad bestaat intussen ook niet meer.

Maar het klopt natuurlijk wel met de situatie in Wallonië. Het gaat daar echt niet goed. Er is simpelweg geen geld. Als je rondloopt in Luik of Charleroi is dat ook duidelijk te zien. Dat is een heel verschil met Gent, waar iedereen goed gekleed is, en economisch vermogend. Het zelfvertrouwen is in Vlaanderen veel groter. In Wallonië voel je soms dat er niet genoeg ademruimte is, dat er zelfs geen woede meer kan heersen.

UGUEUX Er valt inderdaad maar weinig hoop te sprokkelen in een stad als Charleroi. Er wordt ginder ook niet geïnvesteerd, de dienstensector ligt plat, de fabrieken zijn gesloten.

DEPAUW En dan kom je terecht bij het romantische idee van het *théâtre de pauvreté*, het armemensentheater, vanuit een solidaire reflex. Als ik terug in Wallonië ben, krijg ik opmerkingen over het feit dat ik vertrokken ben, dat ik werk heb, dat ik mezelf heb verkocht. Terwijl ik natuurlijk ook had kunnen blijven om aan de weg te timmeren, om dingen ter plekke te veranderen. Maar daar heb ik de ballen niet voor, om iedere keer weer van nul te herbeginnen.

UGUEUX Je zit toch wel met een verschil in culturen: het is even

moeilijk om een Luikse voorstelling in Antwerpen te spelen, als een Antwerpse in Luik. Als ik *Zai Zai* voor een Vlaams publiek speel, zeggen ze dat ik ouderwetse vormen gebruik, en dat ze dat soort theater al duizend keer hebben gezien, of dat ik de TV's op scène moet vervangen door grote schermen en EIKI-projectoren. En in Wallonië vinden ze het dan weer een typisch Vlaamse voorstelling, met de regie op scène, de TV's, het kitsch decor, en het compleet zelf gecreëerde materiaal. Dat is de visie in Wallonië op het Vlaamse theater, dat het heel erg op kitsch teert.

DEPAUW Ja, hier koop je kostuums op de rommelmarkt, terwijl je in Namen juist groots theater maakt,

om de mensen het gevoel te geven dat ze waar krijgen voor hun geld. Dat heeft ook te maken met de situatie ginder. Mensen die al de hele dag in de miserie zitten, hebben absoluut geen zin om daar 's avonds ook nog eens mee geconfronteerd te worden. Die willen de grote gevoelens zien, theatrale gebaren.

UGUEUX Terwijl ze in Gent de Vierde Wereld op het podium gaan zetten om net het omgekeerde te bereiken, en daarna iets gaan drinken op de Korenmarkt. Niemand wil zijn eigen werkelijkheid terugzien in het theater. Je wil de andere kant van het leven zien.

DEPAUW In Wallonië ga je kijken naar vette gelukkige bourgeois, en in Vlaanderen naar de ellende in de wereld.

Maar er is natuurlijk ook nog een tussenweg, en je voelt meer en meer dat er ook in Vlaanderen oor is naar samenwerking en vernieuwing. Het Brusselse model is eigenlijk een derde optie, met makers als Ivan Vrambout, of de mensen van Ontroerend Goed of la Galafronie, die heel erg openstaan voor nieuwe invloeden. Het is een stroming die twee werelden samenbrengt en er nog een hele andere aan toevoegt: de Arabische ervaring.

In Wallonië worden er stukken gemaakt die geen cent kosten, omdat de maker het decor bij zijn grootmoeder is gaan halen, en de kostuums zelf in elkaar heeft gestoken. Terwijl er in Het Toneelhuis 300 man rondloopt en een heel nest dramaturgen die hun e-mails zitten te checken